

სახალხო ფურცელი

საქართველო წამაბეჭდველი

გამომოს № 552

დამატებოს № 99

კვირა, 17 აპრილი 1916 წ.

კაცობრიობისათვის! სამშობლოსთვის!

ფრანგი მხატვრის ნახატი.

თეთრი რაში

როდოპისს

თეთრი რაში
მოერთე კობტად, თეთრი რაში, გიე, მარდი:
მსურდა ფრენა მაღლა ლალი, მსურდა ლხინი და ნავარდი.

და იმ წამსა,
მთლად აშლილი გიე ნდომით რო ვიწოდა,—
დაგინახე, შეგერთი ტანად, გადმოგახე: მოლი, მოლი!

შენ კი მითხარ:
რა დროსია! არ მკალია ახლა, არა!
და წამსავე ბაგე შენი უნდა ლინით გადიხარა.

ამ დროს მოკვდა
ერთი წუთით აშლილ კულში რაც მიყვარდა:
ალი მოსწყდა ტურფა სურვილს და იქ ხევში გადაეარდა.

გადვარდა,
გადიპკრა, ცეკვა იწყო იქ გიერთი,—
და კოკონად ავიხვიხა სისხლეული რისხვა-შური.

დაიფერდლა
და დაჟერ-ფლა, რაც რო დახვდა ახლო-მახლო...
ლალი ფრენა აწ უდაბნოს, მითხარ, რითღა განვახლო!

მაგრამ არა:
რას მიქვია დაღონება, ბედი მწარი?!
შუბლსა განა დამჩრდილავს ეს უდაბნო გადამწვარი?!

არა, არა:
იქხე-ნე, ნუ მოიწყენ, ჩემო რაში!
მინდა ფრენა, რომ ხალისით ცათა სფერო ვეკაშკაშო...

მიჰტერენს, მიჰტერენს
ლალი რაში, ავერცხოლი, მარდი რაში,—
ნაკაულლობს ჩემი მასთან სისხლის ტინი და თამაში...

გრ. რიბაქიძე.

გულგული და გულგა

ვარდის ბოჭი ერთ ეზოში
 მუდრო კანკელს აშენებდა;
 ამ ბუჩქელს გაერთინა
 ერთ ბულბულსა თვისი ბინა —
 და ვარდთ ეშვით ათერებდა..

ერთ დღეს ვარდნი მომზილოვით
 გაშლილიყენ მეტის ლხენით —
 და აფრქვევიდენ სურნელებას,
 უფრქვიდენ ბულბულს ენებას,
 ტუჩით ღიბილით, ამბოზ-ხვევითი..

და ბულბულიც მეტის გრძინებით
 დაეწევა ტრუფის ფალოს;
 სიყვარულით გამსკვალა,
 სინდრებებით დიზალა,
 ესულგულა სატრფოს, ტრფივალს..

უგალობდა ხუტვით-კონივით,
 სტევენ-რაკრავით ერხეოდა..
 სურნელებას ნთქვდა ერეოლით,
 ტანს ეკროდა ცახცახ-თითოლით,
 ეხეოდა, ეხეოდა..

ჩაეკონა მეტის ვენებით,—
 უცებ იგრძნო ეკლის ჩხვლეტა...
 ხედავს-გახდა სატრფოს წერათ:
 შვილმა ვარდის ფერათ
 და დაეწევა სისხლმა წრეტა..

იქვე ახლოს სანებებზე
 ბულბურა ჯდა, უწერებდა...
 ვარდის დარდი მას არ კვავდა,—
 ნებს ჩირჩინდა, ნებს ქეკვავდა,
 ბულბულს ქეცევა უწერებდა..

ბოლოს უთხრა: „მეკვირს-ასე
 უგულურად რად იქციე!
 რით, რით მოეწონს ეს ვარდები?!
 გაკავდენ-მაინც შოგ ვარდები!..
 მკვლელებს რათ არ გაუქციე?!..“

ბულბულმა თუმც მოისმინა,
 პასუხად არ უპირობა...
 კვლად სატრფო მოეგონა,
 კვლად სატრფოს ჩაეკონა,
 მოეხება, ეამბოზა..

ლუკინსკენლ ძალს იკრფვდა
 საგალობლით, სატრფივლით..

ქ. ვ. ოზინსკი.

საუცხოო პანგებს თხზავდა,
 სიყვარულის გრძინობას წნავდა
 სასულგო საფალოთი..

„ჰე, მშვიდობით, გულის ვარდო!
 გვცდები, მაგრამ გძღვნი შინდობას...
 შენ გამათყე სიყვარულით,
 შენ ამავსე სიხარულით:—
 ნუ მოგაკლებს ცა მშვიდობას!..“

„ეხედე, ბედმა არ მარგუნა
 მე ხანგრძლივი შენთან ლხენა,—
 მაგრამ, სანამ მიღვას სული,
 შენით ვცოცხლობ, შენით სრულა..
 შენ მიყვარხარ, შენა, შენა!..“

გვცდები.. მაგრამ შენთან გვცდები —
 და მიხარის შენი შხერა..
 რაკი შენი გული მიხანს,
 მე სიყვდილი არათ მიხანს!..
 შენ თუ მათეოვ, ჩემთვის ნუ რაჰუ!..

სექვა თუ არა—ჩაეცეცა,
 დაუღღლა მყისვე ენა...
 ვარდი ძრწუნვით ამბინდა,
 ატრდა და აქვითნდა...
 სატრფო გულში ჩაისვენდა..

სისხლის ცრემლი, სისხლის ცვრები
 მწუხარ სახის მუწუა...
 ოგანო სევდის მორტობა,
 მოიღვრიდა, იწყო ქნობა...
 სასიყვდილი მიეწურა..

ბულბურა კი სანებებზე
 კვლავ ჩირჩინდა, კვლავ ქეკვავდა...
 ბულბული რომ ეკვდარი ნახა,
 დიკნეით წამოძახა;
 „ქვიანობდა!.. გეჰ ქე გავდა!..“

სილოვანი.

„შეპითხვა და განგარტება“

არც ღრამა და არც კომედიოა.
 ორ მოქმედებიანი პიესა სტეფენ-ნეზიხისა.
 (თარგმანი ოსმანდურიდან).

(შეზღვევი)

მეთოხე გამოსვლა.

სიხასში ერთი მოთაღლ ქალი ვეშოვა). მოთაღლ და წინანდლები.
 მოთაღლ ქალი, ბატონო, საქმელი მხადაა.

*) იხ. სურათებიანი დამატება № 98.

ვეშვი-ფაშა. ცოტამერე იყოს, ჯერ ლაპარაკი არ გავეთავებები.
 (მოსამხებრე გევა).

(მეხუთე გამოსვლა).

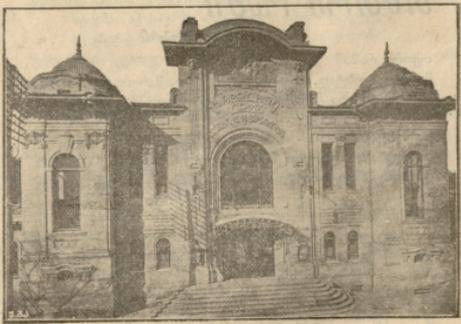
(იხვე პირიანდლები).

სელმა. პარლამენტმა ეს განმარტება საკმარისად სცნო!
 ვეშვი-ფაშა. პარლამენტის წევრთა შორის ამხუე კამათი მოჰ-
 ცევა. ერთი სიტყვით წარლენა იყო.
 ხელმეგრქ-ხანუშ. ღმერთმა გავაშროს.

ტფილისი

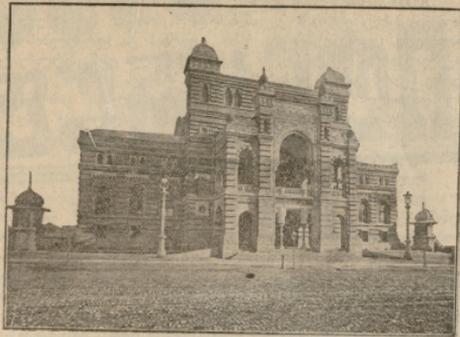

ქართული თეატრის წინა პირი (ფახალი).

ძმ. ზუზულაშვილების ხახულის სახალხო სახლი.

ტფილისი

სახაზინო თეატრი.

ხაჩატრიძის სახლი

ვეპი-ფაშა. რა?
ხედეტყ-ხანუშ. ის ვინაილი პარავანდელი წარლენა.
ვეპი-ფაშა. უფუქ ნამდელი უხედურების წარლენა ეხლა გვე-
 წყია. ქალბატონო, აღარ გაჩემდები? თუ წახველ და მიწეები, დი-
 სენებ?

ხედეტყ-ხანუშ. დიას! ჩემი ასე მტოვება მიინც თქვენი ჩვეუ-
 ლება.
ვეპი-ფაშა. ან ყური დავაგვიღ. პარლამენტში ერთი სიტყვე-
 რების წარლენა მოსყდა. აბა ჰა, აბა... სიტყვა! ამდენი განმარტება
 საკმარისი; არააო; კამათი გაჩაღდა ხელეები აიწია, უმრავლესობამ
 თქვა კნარო! რუქინდინდ-ბეგის საპასუხო მოხსენება რამდენადღაც
 შეიძლება საგულისხმიროდ იტენს. ის მოჩა, რიგი ჩვენზე მოდდა.
 ამ დროს მივიწახდი, სახელები წაფიქვავი.

ხედეტყ-ხანუშ. ამდესის? ახლებდა ეწხადებოდი?
ვეპი-ფაშა. სიტყვის ნუ მიწყეუტინებ, თუ ღმერთი გწამს ხელ-
 ბერქ. საქაილ მოვიწახდი: ჯერ პირი არ გამეღო, რომ ფაშას ძა-
 ხილმა დაიფუტუნა. ღმერთო, ღმერთო შენ გვედღებრი შეწყვენას... ტა-
 შის ცემა და ტაშის; ბაულო არ ღებებდა. ხელეების დაკვირთ არე-
 მარე მარე მარე.

ხედეტყ-ხანუშ. რა მოხდა? ქაჩალი ჰასანა? ხომ არ გამოსუ-
 ლ სტენაზე.

ვეპი-ფაშა. უფუქ! ეხლა სული უნდა ამომხდეს.
ხელმა. სყო ჩემო დიდლო, სსუ, ჩი ჩვეულება: «ვაშა... ვა-
 შა» როცა მოიწონებენ, ტაშა სა დაუკვრენ.

ხედეტყ-ხანუშ. ვერე სტეკი ხოლენ, ჩემო გოგონა.
ვეპი-ფაშა. ამასობაში, ტრიბუნაზე ავიდი. ღმერთო დიდებუ-

ლო. მოგვკენ და მოგვკენ განმარტებასა, მათ დასამყეოთოლებულ-
 მათი სტუდენტინანდ მოზიბლისათვის ერთი გავკვითილს მიცემა იყო
 საჭირო. აი აქედან დაიწყო: «ბატონებო, თქვენ იმდენად მრავალი
 მნიშვნელოვანი საქმე გავთ ვასაკეთებელი და ასე მეორე ხარისხო-
 ვანს, ლეგის გულში რომ არ ჩავტევა, იმისთანა საქმეში თქვენი გა-
 რუვა, და ყველას პირის განწყრება რა აზროა» ვსტეკი. ვსტეკი ჩე-
 მო ბატონო, და ერთი გრიალი, ტაშისცემა კიდევ: ყველა ჩემი სა-
 მუთი გადმოყოლენ და მთელი ძალ-ღონით დადივიკრენ: «ჩქიდანაც
 არის, აქედანაც!» — ნეთქი.

ხედეტყ-ხანუშ. ეს, რაღას ნიშნავს?

ვეპი-ფაშა. ბატონო, ჯერ შეკითხვის მიზნს მოვახსენებთ. მე
 სამართლიანობის აღმადგენელსა და უფლება-ღირსებათა უზრუნველ-
 ყოფის სამინისტროს სათავეში როცა ჩავდექი, შტატი დამხადებუ-
 ლი დამხედა. მაგრამ იმ ხანებში იქ სამართლიანობის საწინააღ-
 მდეგო არა დამინახავს-რა უცვლელად მივიღე და დაჯარინენ შტა-
 ტი. ეხლა მეკითხებინა: მოხელებდა მოწყველი პირები ყველა შტა-
 ტია ყველა ღვიძლიშვილია, ყველა მოყვარე არისო, ნიჭიერი ნასწავ-
 ლი ხალხი რად უნდა იყოს მივიწყებულიო...

ხედეტყ-ხანუშ. მაშ, სხვაფერე როგორ იქნებოდა? ყველას თა-
 ვ-სი სძენ, ღვიძლიშვილი ეყოლება და ის სხვას ხომ არ ათყვენდა
 მოხელებ.

ვეპი-ფაშა. შენ რომ გგონია, ისე არაა. ქალბატონო, ისე უწინ
 შეიძებოდა, ეხლა სხვაა.

ხელმა. თუ ასეა, ეგ ამბავი რატომ მოხდა? თქვენცა შტატი
 როგორც იყო ისე რად მიიღეთ?

ვეპი-ფაშა. საკვირველია შენი ლაბარაკი, სელმა. ჩვენ ერთი-
 მეორის ხელი-ვიყავით. მე თუ ღვიძლიშვილი მეყანდა, იმასაცა უნდ
 სიძე, ერთსა თუ მოზხერ ცოლებსა, მეორესაც საყვარელი... ცაკი,
 კაცი ეყოლებოდა. ყველანი ჯავთი რიყავით ვადაბმულიო... ამას ჩვენ
 შორის ვლაპარაკობ. რა თქმა უნდა პარლამენტს ასეთ განმარტებას
 ვერ მივცემდი.

ხელმა. პარლამენტის წყვებებს რა პასუხა მიეცით?

ვეპი-ფაშა. რაო, რა პასუხი მივეცი? სწორედ მჭერმტყვე-
 ლობის მადლიც ამამია. ცაკი მართალიც რომ არ იყო, სიტყვიერე-
 ბის შეწყვებით მართლად უნდა აჩვენოთავი, და ეს სხეობაცა უნდა
 დამბტკუციებო. მე რომ წინედ ვეკილობას ვეწეოდი, ამის სარგებ-
 ლობას დღეს ვხედავ, გამოპაროს ადვოკატურას! (მდივანიდან წა-
 მიღებდა, სტენის პირდაპირ ერთ-ორი ნახიჯე გადაღვამს, მჭერს
 ამაღლებს, ხელს გულზე მიიდებს) აი ტრიბუნაზე სწორედ ასეთი
 მღოპაროება მივიღე. დაიწყო ყვარლი: «პატრიკეზულ დებუტა-
 ტებს ყარავდ მოხსენებთ, რომ აღამიანს სინდა სჭირს თავისთვის
 სხეებზე მისლა დაყენება. თქმა არ უნდა დათხოვლები ინიველები,
 აღამიანები შეუტკლმობლასა ვერ დაჩემებდა. შესაძლებელია შტა-
 ტის შედღების დროს ზოგიერთი შეიღებმა მოხდა. ეს, ნელ-ფელა
 შესწორება, მაგრამ სამართლიანობა, თანასწორობა, თავისუფალი
 არჩევნები — ვეღლაფერია ამ საქმეში დაკლიო...

ხედეტყ-ხანუშ. ყველანი არიან — ზედ სიძებეცაა, ღვიძლი შე-
 ელბეცა...

ვეპი-ფაშა. უფ! სხედეტყ, უფ, შენ დებუტატებზედ უარესი
 ხარ.

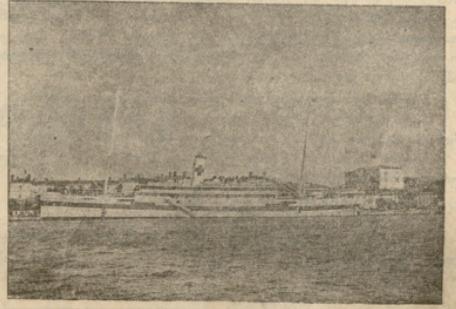
ხედეტყ-ხანუშ. მე რაკვეთი, რა ვსტეკი, შე აღამიანო! შენ
 თეთიონ არ ვყვირობ: ყველანი არიან!

ვეპი-ფაშა. შე დალოცვილო, მე სულ სხვას ვლაპარაკობდი.
 ამ საქმეში სამართლიანობა არის, თანასწორობა არის — ესა ქთაქი.

ხედეტყ ხანუშ. რა ფასი აქვს მაგ სიტყვებს. დღეს ფემბე-
 ხანუშს ორ საათს ველაპარაკებოდი. ვფიქრობ: «ღვიძის აქეთ თანას-
 წყრობაა, ყველა. თანამბარი უნდა იყოს. მართალი უსამართლობი-
 სიგან უნდა გარჩეულ იქნას. ფემბე-ხანუშმა აიკინა «შე ქლო აბა
 ნახე ერთი, ხუთი თითი ყველა თანასწორობა? მეჩე ასეთი თანასწო-
 რობა იქნება? ეს ყველაფერი მხოლოდ სიტყვის მასალაა. ყურებმა
 გიწვიღოს ფემბე, შენ გონიერი ქლო ხარ, ასე!»

ვეპი-ფაშა. ქლო, ღვთისგულისათვის ცოტა იყოს მიინც სსუ.
 ეხლა აქ ფემბე რა მოსაჩანია.

ხედეტყ-ხანუშ. რაო, რაო? ფემბე-ხანუშ საჭირო არაა? მო-
 ცლებს შერი ქუა. იფუჯე უფლას, რომ ფემბე-ხანუშს თქვენისთანა

სამოსხილავი გემი.

*) ამდესი ნიშნავს პირისპირს, მკვლავების, ფეხების დაბანასა და
 თავის ნაწილის მოსვენებას საღვთისადა საზნადისისათვის.
 **) ქაჩალი ჰასანა, ოსმალეთში ცნობილი ხეხარაა.

ფაშუნი არ გავტყუდებულა. შე კაცი, ის მკერმეტყველების უსტაბაშია. რაღეს არ იტყვის, რაღეს. ამა ამა შეგვიტყობინებ და ნახე.

ვეჰში-ფაშა. დღითი საიქიოს ჩინებებსა ჩინართმევენ. სეზებერქ-ხანუმე. ქალსა რადა სწყველი ფაშა. დღესს კი სამ-არალო ქალი ნუნებე ამბობდა: „ღვთის მალმა, მინისტრთა შორის ჩინენ ფაშა ყველაზე უეთესი სიტყვის ხელოვანი არისო“.

ვეჰში-ფაშა. ძალიან კარგი, ძალიან კარგი, მაღალილო ვარ. ფეხებ-ხანუმა პატივსცემს გამოუცდიანი. მაგრამ ვთხოვ, ცოტა გავრეიდ და მომისმინე. (ვეჰში-ფაშა მწუხარდ და ფიქვით უკან გაბრუნდებო მდივანზე წაშორებო). კაცსა რა ნუნებე, ისე სიტყვის არ ათქვივნებო...

მიეტიქებ ვამოსვლა.

მოსამსახურე ქალი და წინადადება.

მოსამსახურე ქალი. (წელ-წელა თოახში შემოვა) ბატონო, თქვენი სამსახურე კიდებია, შემოვიტყობენ?

ვეჰში-ფაშა. (შეზუნებულო) საქემ გვაქვს, ცოტა შემდეგ, რომ გითხარო. მერე, ბატონო, თუ გაცადებ, გაათბინ.

მოსამსახურე ქალი. ბატონო ბრძანებულო. (გავა).

მეშვიდე ვამოსვლა.

მოსამსახურე ქალის ვარა წინადადება.

ვეჰში-ფაშა. ჩემს სახელში რაც მუნებებს, ის ეგრ უნდა გევა-კეთიო ამისთვისდა პარლამენტის წევრები შეკითხვას ხომ არ წარ-მოგიშენებო?

ხელმა. ძალიან კარგი ჩემო ფაშა-პაშა, მერე ის ზედსიტყვების, ღმდიო შელოების საკითხი როგორ ვათავებ?

ვეჰში-ფაშა. (მამინევე წინაფარდება; სელმსკენ ორ-სამ ნახივს გადადებას) ისეთი მწაწფელოვანი საქმეში მოვსუსტებ? სრულიად არაო! მამინევე ვამბობ ჩემსა და მკერმეტყველოვან კეთებე: ჩემის ჩრუნენთი ტემპირატა სამართლიანობის აღდგენა კოცხობიობის შემოქმედებისა საზღვრის აღწერადა. კაცობრიოლ მდგომარეობის მიხედვით სამართლიანობის ვარაუზ არა მოხალა-რა, ის მოხლებები ფარულს კრქნის ართი იყენენ დანიშნულო. თქმა არ უნდა გადაუცხებულენი რიგებულო.

ხელმა. ვინც სამსახურში ვერ შესულა, ჩივალის უფლებაც არა აქვს.

ვეჰში-ფაშა. იმათზე არ ვლაპარაკებ, ჩემო გოგონა! მე მო-ლოდნე შეტარებ ვარად დატოვებულ პირებს უსამართლო საჩივრებში მოგვსუნებო. ვინდევ დეპუტატები გამოურეკველ მდგომარეობაში არიან. ზოგიერთები სალაპარაკოდ უნებღებინ. ჭკუის სასწავლებელი წყალობით და მოვიდა. ძვილად ჩემი მასწავლებლობის დროი-ად დაჩივრენი ჩვეულოვან გამოხატვა და მარჯვედ ტაკაც-ტაკეთი დაქვებო.

სეზებერქ-ხანუმე. მოდი ეხლა და მოითინე, ტაკაც-ტაკეთი რაა რომ სკნებო? ღვთის გულსათვის...

ვეჰში-ფაშა. ჭკუის სასწავლებელი სახრე, შე ქალი, ჭკუის სასწავლებელი სახრე...

სეზებერქ-ხანუმე. ვის ასწავლიან ჭკუას? სწორედ ეს ვერ ვა-ცემბ.

ხელმა. ო, ჩემო კატორ დედილო, ამას შენ ვერ ვაგებ, სახრე მათხალა ნიწნავს, ჭკუის სასწავლებელი სახრეც ერთნაირი ვაყე-თილია.

სეზებერქ-ხანუმე. გე სადღერო ოლაპარაკებ? მითხარებ რომ ნიწ-ნავს? (ვეჰში-ფაშას) იმ კრებულე სახარაოვალად მიბარებო! მაშ იქ მითხარების ბრძოლია?..

ვეჰში-ფაშა. აზრა, ენის ბრძოლი.

სეზებერქ-ხანუმე. (იი...) მაშ თუ ე ვაგრე, რაც არის, არის, თოინდ კბილის ბრძოლას ვა დამიწყებ და...

ვეჰში-ფაშა. ეს კბილის ბრძოლა რას უნდა ნიწნავდეს?..

სეზებერქ-ხანუმე. არა ერთი ამ ნახ ფაშებს შეხედო, აფანის არ იყოს, კბილის ბრძოლა რას ნიწნავს! და კვირას რომ აბანაში მივე-დიოთ, დღე ჩხუბი მოხდა. ორმა ქალმა სულეთში ვერ ენის ბრძო-ლას შეწყენა, ამა პა, ამა პა ოლაპარაკედ და ოლაპარაკეს... ამასო-ბაში რეცხენო, მეორეს არ ეცივნ? ირველიც ერთი აურზაური შეიქ-ნა. მათგან ერთი სესტრე, უჭლორი იყო, მეორე მავაჟე მღვცს გვან-და. მაგრამ ქალები ხომ ხერხიანი არიან. უჭლორი მამინევე ძიხის კი არ მოექცივა მოლმე. იმ დღესათვე თქვა გვერდიდან კბილები გაქვია. ასეთია ქალი...

ხელმა. ჩემო დედილო, ეხლა ეს ლაპარაკი აქ რა საქირაო? **სეზებერქ-ხანუმე.** თქვენი ნალაპარაკები საქირაო და ჩემი კი არა? ამა მითხარ, კრებულე მითარახები და სხვა, რადა საქირაო?

ხელმა. ის მართლა მითარახი არაა, ჩემო დედილო. სიტყვის სურათიონობაა, მკერმეტყველობაა...

სეზებერქ-ხანუმე. მაგნიარ სურათიონობის არა გავიმეგბარა.

ვეჰში-ფაშა. თუ აგრე, ცოტა ვაგრედ მიწინ.

სეზებერქ-ხანუმე. რად უნდა ვაგრედ? ამიერიდან თვისუფ-ლობადა. ყველას რაც ნუნებე, ის უნდა ოლაპარაკოსო. თქვენ არ ამ-ობდითი?..

ვეჰში-ფაშა. ჰო, მაგრამ ყველას თეი ე არ უნდა მოაზებრო. **ხელმა.** მერე რა მოხდა, ჩემო ფაშა-პაშა? მე მიაბე.

ვეჰში-ფაშა. სელმას ხელს მოკლებებს და ცოტათი სკნების წინ წიწფვა) პარლამენტის მოქციანობის დრომ მოაწია. მოვიმხად. ანდა გადავივად. (დაიხველებს) ამა, ჩემო გოგონა! ის ყურადღების მის-სტკცევად არის. ორატორობის ვეფხვთე: დღეს რომ პარლამენტ-რე მერიც ხარისახებანი საკითხების გავრცეხს შექვებ, დროს დაქარა-გავს და მოლოს სამინისტროს საქმეების არვე-დარეგის გამოიწვევს მერე ის შესდგერა არის, ვინამ ამას უფლები ატყუველო ხალხის აწმარადადგურლებს შევანდო. ეს ვაქე უთ არა, ტაშის კრილი გა-ისმა მარდა...

ხელმა. მერე, მერე? **ვეჰში-ფაშა.** მათ შორის ენა-წყლიანებუც არიან! ერთი ტრი-ბუნახე ავიდა, გვეწინადადებდა. უსამართლოა მოხუდრა თანასწო-რობა მხედველობაში არ მიღებულა, ბრძენს პირთა როცა-გვეგრე-ნეთი და ძლიერ შეწყველით... მაგრამ მე ხსას გვეკენდლი განა? დღე-და ამის დროს კანონიერი საკითხი წყალობიყენ. ჩვენ აღმარტულე-ბელი ორავთ ვართ. ესაც ვინებენ, იმას დაწინაშეთი საერთო წესირებვათა მიხედვით, ის რად დანიშნეი მიხედვად და მერე რად არაო, ამის საკითხი პარლამენტში არ უნდა იქნეს შემოიწლიო!

კვლავ კმათი ვამორაბა. შეიძლება თუ არ შეიძლება? ვინც იხბ-და, შეიძლება, თელა გავდაივად; დაწინეთ ვავიწინეთ. ენებე-რომ ისეც ვავიწინეთ იუო სადაყო. შეიძლება? მაშ ამ შემთხვევით შე პასუხს ვერ ვაგებ... იი ამასიც, ერთი ტაშის გრალი მოკვცა... ვიფიქრე, საკითხი რკილიად მოვაგებავ მეთაქ...

ხელმა. მერე? **ვეჰში-ფაშა.** ერთი ჰაზრადიდა არის, კბილიანი დღებუტკრე ზე-წნადავდა. დილაო ჩათი, დაზეჰა თიღებეს: რაგები არ ოლაპარაკე, რა-ენი... ვებითან ერთი რბოლაც არ ამოილო?

ხელმა. სასწავლებელი რას, ფაშა-ბატონო?

ვეჰში-ფაშა. დიხ, საძოგურის სია... არა ბატონო, სამსახურე ში დანიშნეი ზედსიტყვებისა და დედა-შელოების სია, იწყუა კითხ-ვა, იწყუა კითხვა. ეს დალოცებულები ყველა ჩინენიანი იყო. ზედ-სიტყვების იტყვა და უარი არ იქნება. ბატონიშელოებზე, ხომ სრულიად არა... დათავაზო თუ არა ეს ენა-წყლიანობა დეპუტატმა, მერე სიის წყალობიყენ და დამსჯელობა? აი მაშინ ვიგებენ, რომ უჯარო სიტყვებზე შეტყებულეარ. მაგნიარ სოლარე შეიძლება განა? სისხლი რომ წა-შობებეს პირიდან შინდის მერბადა გვამეო, უნდა ასეთი ხალხს. სია-ში მოყვანილი სახელები მოვისმინე.

ხელმა. გე რადა სია იყო?

ვეჰში-ფაშა. უნიწნელო მაგრამ, რას იზამ უნდა მოსმინო. უჩალებს სწავლა დამოაგრებულთა ოცდა-ხუთი წლის ნამსახურ პირთა სახელები იყო სიაში. მაგრამ რა ვულყო! ბღისწერა არ ყო-ფილა, სამსახურე ვლარ დარჩინე. მაგრამ ეს დეპუტატე კბილიანი. სხვებს არა ჰქვას, ამბო ქრატულელი არა ჰყავი და მირემ დით-ხოვეთო. სადა თანასწორობა, სადა სამართლიანობა? არა, ასე არ შეიძლება! ანაწანებუო, მინისტრებს, როგორც ავ სულესს, უნდა შე შემოთიო!... შეტყა...

სეზებერქ-ხანუმე. ვაი ჩემო თავი! რას ნიწნავს ეს იქვე ავი სულები არაი?

ვეჰში-ფაშა. აი ეხლა მეც ავი სული ამივარდა თავში... დეა-ვდ პირე: რაგები ვილაპარაკე, რაგები... სკოლა-დამთავრებული და სკოლა-დაუთავრებული ხალხი... მინიწნელოვანი საკითხი, დიხ! მაგ-ნიარ სადა?.. გადაქლოლი პასუხი ესთკევა და ყველა ჩაყახემე: იქი-დანც არს, აქედანაც ამავე, ვილაპარაკე. მაგრამ ეს ვაგებენ... დეუტატებში ერთი მეტე, ერთი დეაჰა. ილუბებს და ილუყეს.

ხელმა. თქვენ იმ დროს რას შერებდით?

ვეჰში-ფაშა. რა ვაქეწყობდა. ესამერე, მერე მოთამიების ფია-ლა ამეგოს, ჩემი ადგილიდან დაიქმნეო. ხუჯურე ტრბებურე ავილო, ეგრე ურსქიძეთი არიან და მათ შორის, ხომ ვერ დავახრობიოთ, შემომქმედენ საქმეში გამოსადგურებო მოპოვებანი. თქვენ რა გინ-დათ, იი... იი... იმნარიანი და უკნში ხარტს ხომ ვერ გამოვიც-ლევიწიბო?.. ნაპირე ხომ ვერ შექნის...

სეზებერქ-ხანუმე. (ხეწმეყარდება, ფაშას წინ დადგება და მრისხნის სახათ) ოჰ, ეს კი მეტის-მეტია ფაშა, ქალაშელოთან ასე-ეთის თქმა არ შეიძლება. სირცხელია ადამიანი! კაცს რე ვადე-არებო...

მერე ვამოსვლა.
მოსამსახურე ქალი და წინადადება.
მოსამსახურე ქალი. ბატონო, საქველი კიდევ ვათავებ, მო-გართავთ?
ვეჰში ფაშა, (ითითოს სიტყვებ მომეგრებიაო, სავარძელზე დაიშელება) უუ! მითიო, საქმეც მოვათაო... მოვეცი. თავებრადამსხა.
(ფარდა ჩამოქვდება).
(შედადენ იქნება).
მეშვიდე ახაშიც.